

För dig som visar utställningen på bibliotek

Så kan du bemöta antisemitism

Detta är ett stödmaterial som följer med den utskrivbara utställningen @stoltjude och som riktar sig till dig som arbetar på bibliotek. Materialet är till för att du ska lättare kunna agera om du bevittnar antisemitism. De senaste åren har det skett en kraftig ökning av uttalanden som håller judar kollektivt ansvariga för den israeliska regeringens krigsföring i Gaza och en utställning med judiska berättelser kan komma att trigga uttryck för antisemitism.

Läs igenom materialet i lugn och ro innan utställningen öppnar, och gå tillbaka till den vid behov om situationen kräver det. Tänk på att varje situation är unik, utgå från situationen du befinner dig i och prova de tips du tycker passar i sammanhanget.

Om utställningen @stoltjude

Utställningen @stoltjude uppmärksammar 250-årsjubileet av judiskt liv i Sverige. Den bygger på berättelser från Instagramkontot @stoltjude som drivs av Judiska Ungdomsförbundet, JUS. Det är ett stafettkonto där unga judar med olika bakgrund och erfarenheter delar med sig av sina tankar under en vecka i taget. I myllret av allt från barndomsminnen till framtidsdrömmar framgår att det för många känns viktigt att både berätta och att visa stolthet i en utmanande och omvälvande tid.

Utställningen syftar till att motverka stereotypa föreställningar och öka kunskapen om den judiska minoriteten i Sverige. I personliga porträtt av unga judar kommer mångfalden inom den judiska identiteten fram - och visar på glädje, gemenskap och framtidstro. Genom berättelserna förmedlas en positiv och stolt bild av hur det är att vara ung och judisk idag, men också antisemitismens konsekvenser för unga idag.

Vad är judisk identitet?

Judar är en folkgrupp och/eller anhängare av en religion, judendomen. Enligt judisk religiös lag är en jude någon som har en judisk mor eller som har omvänt sig till judendomen. Men judisk identitet kan betyda olika saker för olika människor. För vissa är det främst en religiös identitet, men för andra är det i första hand en kulturell eller nationell identitet. För några betyder det bara en sak, men för andra betyder det alltihop.

Att vara jude kan innebära många olika sätt att leva. Många troende judar följer religionens regler för hur man ska leva och utöva sin tro. Andra följer inte dessa regler, men känner sig förbundna med judendomen av historiska skäl eller genom familjetraditioner.

Det finns också många judar som varken är troende eller följer judiska traditioner särskilt noga. Men de kan ändå fira judiska helgdagar och ibland besöka synagogan, den judiska gudstjänstlokalen. Människor kan också vara födda av judiska föräldrar men sakna band till sin judiska bakgrund, och identifierar sig kanske inte som judar. Dessutom finns det olika riktningar inom den judiska religionen. Det innebär att judar tolkar och utövar sin religion på olika sätt.

Självidentifikationsprincipen innebär att varje individ själv avgör om hen tillhör någon eller några av de nationella minoriteterna och vill göra anspråk på det skydd och stöd som samhället erbjuder.

Vad är antisemitism?

Antisemitism är fördomar och fientlighet mot judar som grupp. Det kan uttryckas som attityder och föreställningar, men också som handlingar, till exempel att judar utsätts för diskriminering, hot och våld. Genom historien har antisemitism lett till diskriminering, förföljelse, fördrivning och massmord. Det mest extrema exemplet är Förintelsen, Nazitysklands folkmord på närmare 6 miljoner judar under andra världskriget. Även idag är fördomar och hat mot judar ett allvarligt problem.

Det finns många likheter mellan antisemitism och andra former av rasism. En likhet är avvisandet av principen att alla människor har lika värde. Det grundas i ett synsätt som ser vissa grupper som överlägsna och andra som underlägsna, och som vill ge fördelar till vissa grupper men diskriminera andra. En annan likhet är synen på "de andra" som en enhetlig grupp som påstås utmärkas av olika negativa egenskaper. I vissa fall har även liknande stereotyper använts för att beskriva till exempel judar, romer, muslimer och svarta.

Men det finns också skillnader mellan olika former av rasism. Även om judar i likhet med andra utsatta grupper beskrivits som en mindervärdig grupp, så utmärks antisemitismen på många sätt av motsatsen till detta: judar har ofta framställts som en överlägsen grupp. Judar påstås i antisemitisk propaganda ofta ha en enorm, mystisk och farlig makt. En gammal och vanlig myt är att judar kontrollerar politik, ekonomi och medier, och på så sätt styr världen och enskilda nationer för sina egna, onda syften.

Antisemitism i debatten om Israel

I en digital värld sprids antisemitism snabbare och bredare än någonsin. Den har ökat på många håll under flera år och aktuella rapporter och vittnesmål visar att antisemitismen i världen – och i Sverige – ökat särskilt kraftigt i spåren av kriget i Gaza. Forskning visar att när Israel–Palestinakonflikten förvärras, ökar ofta antisemitismen i Europa och andra delar av världen.

Kritik mot staten Israels politik är inte i sig antisemitism. Det är fullt möjligt att uttrycka stark kritik mot Israels politik och krigföring utan att uttrycka sig antisemitiskt eller att förringa eller förvränga Förintelsen

Ibland förekommer fördomar och fientlighet mot judar i debatten om Israel–Palestinakonflikten. Det är inte helt ovanligt att judar ges skulden för staten Israels politik, oavsett vilka de är, vad de tycker och var de bor. Kritik mot Israel blandas ihop med fördomar och hat mot judar. Det kan vara antisemitiska påståenden och bilder som används i kritik mot Israel, eller när judar som grupp, till exempel svenska judar, görs ansvariga för Israels politik. Israelrelaterad antisemitism förutsätter att alla judar runt om i världen är på ett särskilt sätt, tycker och tänker likadant och står bakom staten Israels politik.

Att bemöta antisemitism och andra former av rasism

Markera tydligt. Att bemöta rasism med tystnad förstärker idén att det är okej och bidrar till att normalisera negativa beteenden. Var tydlig med att biblioteket är en plats för alla. Tolerera inte påhopp mot någon besökare, personal eller förstörelse av material.

Behåll lugnet. Försök att undvika att bli alltför provocerad. Ta stöd av en kollega eller av andra vittnen på plats. När någon tar initiativ till att lösa situationen brukar andra uppmuntras att ingripa också.

Behandla alla inblandade med respekt. Skilj på sak och person, kalla inte någon för rasist eller antisemit, säg i stället: ”jag uppfattar det du just sa som rasistiskt.” Alla kanske inte förstår att någon kan ta illa vid sig av vissa ord. Tro på varje människa kan förändra sin attityd. Bjud in till självreflektion genom att till exempel ställa frågor som:

- Hur kommer det sig att du tycker detta är relevant, viktigt eller ok att lyfta?
- Har du funderat över om din föreställning om judar är sann?
- Har du själv upplevt att din identitet påverkats i mötet med andra? Var det positivt eller negativt?

För den som blivit utsatt för brott

Information från Brottsoffermyndigheten om stöd som finns för ungdomar som blivit utsatta för brott.

Mer information från Brottsofferjouren.

